

πιδιάσουν δόνε μπαίν-νου 'ς τήγ - γυρούλλ^α Λέρ. Συνών. γ κ ε ζ ί, φ ά τ η. 2) 'Η κυκλική στροφή 'Αγαθον. Στερελλ. (Σπάρτ.) : Κάρεις έπειτα γυρούλις, δηλαδή με κουτσό περ- νās άπ' ούλα τὰ τετράγωνα 'Αγαθον.

γυρουλάκι τό, Κρήτ. γυρουλ-λ^α άτσι Κως. γυρουλ-λά- ται Κως Λέρ. κ.ά.

'Εκ τοῦ οὐς. γ υ ρ ο υ λ ι.

1) Πολύ μικρός κύκλος Κως Λέρ. κ.ά. : Τὸ ὄμιλλον εἶ- ναι ἕνα γ - γυρουλ-λ^α άτσι Κως. Φορεῖ μαῦροφ - φουστάν- νιν τξ' ἔδει πάνω ἄσπρα γυρουλ-λάτσια αὐτόθ. 2) Μικρὰ περιφορά, μικρὸς περίπατος Κρήτ. : "Ηκαμε 'να γυρουλά- κι 'ς τὸ χωριό. Διὰ τὴν σημ.πβ. γ υ ρ ο ς 8. 3) 'Η ἄκρη ἀγροῦ Κρήτ. (Κίς. κ.ά.) : Τὸ γυνὶ δὲ βιάνει'ς τὰ γυρουλάκια καὶ μένουν ἀζευνάριστα 4) Τὸ ἀκραῖον τεμάχιον ἄρτου ἢ γλυ- κύσματος Κρήτ. (Κίς. κ.ά.) 'Η λάλη μου δὲ δρώει τὰ γυ- ρουλάκια γιατί δὲν ἔει ἀδόδια (λάλη = γιγνίξ, ἀδόδια = δόντια) Συνών. ἄ κ ρ α 5, ρ ο υ κ ο ν ν α ς, τ σ ο ν ν ι.

γυρουλάς ό, Σάμ. (Μαυραντζ. κ.ά.) γυρουλ-λās Ρόδ. 'υρουλās Νάξ. ('Απύρανθ.) Θηλ. γυρουλ - λ^α οὔ Κως Ρόδ. Σύμ. κ.ά. 'υρουλῶ Νάξ. ('Απύρανθ.) Οὐδ. 'υρουλάδικο Νάξ. ('Απύρανθ.)

'Εκ τοῦ οὐς. γ υ ρ ο ς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ο υ λ ἄ ς. Πβ. ἄ ρ π α χ τ ο υ λ ἄ ς, διὰ τὸ ὅπ. βλ. ἄ ρ π α χ τ ο υ λ - λ ἄ ς, ν ε ρ ο υ λ ἄ ς κ.ά. 'Ο τύπ. γ υ ρ ι λ - λ ἄ ς διὰ προ- ληπτ. ἄφομ.

'Ο ἀγαπῶν νὰ περιφέρεται ἀσκόπως ἔνθ' ἄν. : Εἶναι δὰ κ' εὐτός ἕνας 'υρουλās, ποὺ δὲν ἔχει ταίρι ! Νάξ. ('Απύρανθ.) "Ε- πιασεν δὲς γῦρες ἢ γυρουλ-λ^α οὔ Ρόδ. Εἶναι τξ' εὐτὴ μὲ γυρουλ-λ^α οὔ ! Κως. Δὲν ἔχει πιὸ 'υρουλάδικο βαιδί ὁ κόσμος Νάξ. ('Απύρανθ.) Συνών. ἄ π ο γ υ ρ ι σ τ ῆ ς, γ υ ρ ι ὀ λ ῆ ς, 2, γ υ ρ ι σ τ ῆ ς, γ υ ρ ο υ λ ι ἄ ρ η ς.

γυρούλι τό, Κρήτ. (Κίς. κ.ά.) : κ.ά. γυρούλ' Μακεδ. (Βέρ. Δάφν. κ.ά.) γυρούλ-λι Κως Νίσυρ. κ.ά. γυρουλ-λι Κύπρ. (Πεδουλ.)

'Υποκορ. τοῦ οὐς. γ υ ρ ο ς διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. -ο υ λ ι, ἔνθα καὶ -ο υ λ ι.

1) Μικρὸς κύκλος ἔνθ' ἄν. : Κάμνομεν ἕνα γ - γυρούλ-λιν τξαι βάλ-λομεμ - μέσα τὸν γοῦκχο (= κοῦκκον, μικρὰν σφαιροειδῆ πέτραν τοποθετουμένην εἰς τὸ κέντρον τοῦ κύ- κλου ἐν παιδιᾷ) Κως Συνών. γ κ ε ζ ί. 2) Γ υ ρ ο υ λ ἄ κ ι 3, τὸ ὅπ. βλ. Κρήτ. (Κίς.) : 'Σ τὸ γυρούλι τ' ἀβελιῶ τσῆ γειτόνισσας βρίστες πολλὰ μάραθα 3) Γ υ ρ ο υ λ ἄ κ ι 4, τὸ ὅπ. βλ. Κρήτ. (Κίς.) "Ε, δὰ ἐσὺ βάρεμον τὸ κατέεις πὼς μ' ἄρέσουνε τὰ γυρούλια.

γυρουλιάζω Νάξ. (Καλόξ.) 'υρουλιάζω Νάξ. ('Απύ- ρανθ.)

'Εκ τοῦ οὐς. γ υ ρ ο υ λ ι.

Περιφέρομαι, γυρίζω ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀσκόπως ἔνθ' ἄν. : Δὲ δρέπεστε νὰ 'υρουλιάζετε ὅλη μέρα μέσ' 'ς τσι ρύμνες χωρὶς δουλειά ; 'Απύρανθ. Καλύτερά 'χω νὰ 'υρουλιάζω πα- ρὰ νὰ τρώω αὐτόθ. Κ' ἐὼ δὰ δὲν ἐνυρούλιαζα, μὰ ὄχι καὶ 'τσὰ δὰ πάλι ! Εὐτὴ δὲ βροβαίνει 'ς τὴ βόρτα αὐτόθ. β) Περι- φέρομαι ἄεργος Νάξ. (Καλόξ.)

γυρουλιάρης ἐπίθ. ἔνιαχ. 'υρουλιάρης Νάξ. ('Απύρανθ.)

'Εκ τοῦ οὐς. γ υ ρ ο υ λ ι ὀ καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ι ἄ ρ η ς.

Γ υ ρ ο υ λ ἄ ς 1, τὸ ὅπ. βλ., ἔνθ' ἄν. : Πολὺ 'υρουλιάρα 'ν' ἢ Καλή' ἕνα λεπτὸ δὲ γαθίζει μέσα 'ς τὸ σπῖτι τζη ! 'Απύρανθ. Εἶδα 'υρουλιάρικο βαιδί 'ν' εὐτό ! ὅλη μέρα ραίνεται, ἐφάα do πιὸ οἱ ρύμνες ! (ραίνεται = γυρίζει, ρύμνες = δρόμοι) αὐ- τόθ.

γυρουλίδι τό, Κρήτ. (Ζερβιαν. Κίς. κ.ά.)

'Εκ τοῦ οὐς. γ υ ρ ο υ λ ι καὶ τῆς παραγωγ. κατάλ. -ίδι.

Γ υ ρ ο υ λ ἄ κ ι 4, τὸ ὅπ. βλ., ἔνθ' ἄν. : Εὐτός μὲ δυνὸ γυρουλίδια φωμὶ καὶ μιὰ χαχαλιὰ ἐλιές εἶναι χορτᾶτος ! Κρήτ. (Κίς.)

γυρουλίζω ἔνιαχ. 'υρουλίζω Νάξ. ('Απύρανθ.)

'Εκ τοῦ οὐς. γ υ ρ ο υ λ ι.

Γ υ ρ ο υ λ ι ἄ ζ ω, τὸ ὅπ. βλ., ἔνθ' ἄν. : 'Η Καλή μας ἔχει ἕνα γοπελουνδάκι καὶ δὲ ρεβαίρει καθόλον, μόνο 'υρου- λίζει ὅλη μέρα (δὲ ρεβαίρει = δὲν κάθεται).

γυρουλιό τό, ἔνιαχ. 'υρουλιό Νάξ. ('Απύρανθ.)

'Εκ τοῦ γ υ ρ ο υ λ ι.

Τὸ περιφέρεσθαι ἔνθ' ἄν. : Μὲ τὸ 'υρουλιό δὲ 'ίνουσαι οἱ δουλειές ! 'Απύρανθ. Μωρή, μὰ εἶδ' ἀγάπη τοῦ 'υρουλιῶ εἶν' εὐτὴ ; αὐτόθ. Πουτανιὰ εἶ' γαὶ τὸ 'υρουλιό, πουτανιὰ εἶ' γ' ἢ βεβεριὰ (πουτανιὰ = ἀσωτεία, βεβεριὰ = σπατάλη) αὐτόθ.

γύρουλος ό, Πελοπν. (Δίβρ. Κοντοβάξ.)

'Εκ τοῦ οὐς. γ υ ρ ο ς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ο υ λ ο ς.

'Ο μεγάλος γῦρος ἔνθ' ἄν. : "Εκαν' ἕνα γύρουλο σ' οὔλα τὰ χωριά Δίβρ.

γυρόφερμα τό, Πελοπν. (Βούτσ. Δίβρ. Κλειτορ.)

'Εκ τοῦ ρ. γ υ ρ ο φ έ ρ ν ω.

'Η περιποίησης, ἢ ἐξυπηρέτησις ἔνθ' ἄν. Μᾶς κάνουν γυ- ροφέρματα (μᾶς περιποιήθησαν) Κλειτορ. Πβ. γ υ ρ ο φ έ ρ - ν ω 3.

γυροφέρνω πολλαχ. 'υροφέρνω Νάξ. ('Απύρανθ.)

'Εκ τοῦ ἐπίρρ. γ υ ρ ο καὶ τοῦ ρ. φ έ ρ ν ω, περὶ τοῦ ὅπ. ὡς β' συνθετ. βλ. Γ. Χατζιδ., 'Αθηνᾶ 22 (1910), 252.

Α) Ἀμτβ. 1) Περιέρχομαι κυκλικῶς, περιφέρομαι, τρι- γυρίζω πολλαχ. : Γυροφέρνουνε κάθε βράδυ οἱ γαμπροὶ κάτω ἀπὸ τὸ σπῖτι της 'Αθῆν. Γιὰ νὰ γυροφέρνῃ αὐτὸς ἔ- τσι, καὶ θὰ θέλῃ αὐτόθ. Γυροφέρνουνε 'κεῖ 'ς τὸ χωριὸ Πελοπν. (Μεσσην.) Γυροφέρνουνε κεῖν' τὰ παλιόπαιδα ὅλη μέρα 'ς τὴ ρούγα καὶ δὲ 'συχάζουνε (ρούγα = γειτονιά) Πε- λοπν. (Γαργαλ.) 2) Περιστρέφομαι Πελοπν. (Λακεδ.) : 'Η μεταξωτὴ φούντα 'ς τοῦ κεφαλιοῦ τὸ φεσάκι γυρόφερνε σὰν ἀλογονουρά.

Β) Μετβ. 1) Περιέρχομαί τι, περιφέρομαι περίξ τινὸς πολλαχ. : Γυροφέρνει ἢ ἀλεποῦ τὸ κοτέτσι πολλαχ. Τὴ γυροφέρνει καὶ θέλει νὰ τὴν παντρευτῇ πολλαχ. Μὲ γυρο- φέρνει ἢ Θανάσαινα γιὰ νὰ μὲ κάνῃ γαμπρὸ γιὰ τὴν κόρη της Πελοπν. (Γαργαλ.) Γίνε χανταβούλι ἀποδῶ χάμον καὶ μὴ μᾶς γυροφέρνης ! (γίνε χανταβούλι = ἐξαφανίσου) αὐ- τόθ. Κάθε πρώτη τοῦ μηνὸς ὁ παππᾶς μας γυροφέρνει τὴν ἐνορία καὶ κάνει ἀγιασμό 'Αθῆν. || Φρ. Μὲ γυροφέρνει ἢ γρίπη (μὲ πολιτοκεῖ) πολλαχ. || Ποίημ.

'Ισχνή καὶ τιποτένια μιὰ ζωούλα, τὸ πιὸ ἀσθενικὸ τῆς γειτονιάς μου,

παίζοντας με γυρόφερνε μιὰ δούλα,
περίγελο κι αυτή τῆς κατοικιᾶς μου

Λ. Κυριαζ. εἰς Ἀνθολ. Η. Ἀποστολ., 177. 2) Περιφέρω, περιάγω τινὰ Κρήτ. : Ὁ οὐλοὺς τὰ γιαιτροὺς τὸ Ἀθήνας καὶ τῷ Χαριῶ τὰ γυροφέρανε τὰ κοπέλια καὶ τὰ γιαιτροπορέφανε. 3) Περιθάλλω, περιποιούμαι Πελοπν. (Κλειτορ.) : Θὰ τὸν μαζώξουν οἱ δικοὶ του τὸν ἄρρωστο καὶ θὰ τὸν γυροφέρουν. 4) Διευθετῶ τὰς ὑποθέσεις μου, ἐξοικονομῶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν Πελοπν. (Γαργαλ. Κορινθ. Μάν. Μαργέλ. Μεσσιν. κ.ά.) : Πῶς τίς γυροφέρνει τίς δουλειές σου; Κορινθ. Λέ βορεῖ νὰ τὰ γυροφέρῃ Μάν. Καλὰ τὰ γυροφέρνει ἡ θεῖά μου. Ἐχει τὸ σιτάρι τῇ χρονιᾷ της, κάνει καὶ τὸ λαδάκι πὸ τίς ἐλίτσες της! Γαργαλ. Συνών. γυρίζω Α10.

γυροφούστανο τό, Ἡπ. Κρήτ. (Κίσ. κ.ά.) κ.ά. — Ν. Πολίτ., Ἐκλογ. 97 Μ. Αελέκ., Ἐπιδόρπ., 1, 73 — Αεξ. Βλαστ. γυροφούστανον Θράκ. (Αἰν.) Μακεδ. ὕροφούστανο Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γυροφίστανο Κρήτ. (Πεδιάδ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γυροῦς καὶ φουστάνι.

1) Τὸ κράσπεδον τῆς γυναικείας ἐσθῆτος ἐνθ' ἄν. : Κουρελμασμένα ἔν' δὲ ὕροφούστανά τ' ἐν εὐτεινῇ Νάξ. (Ἀπύρανθ.) || Ἄσμ.

Κι ἀκριοφύσησε γλυκὸς βοριάς ἀέρας
κι ἀντισήκωσε τὸ γυροφούστανό της
κι ἀντιφάνηκε τὸ ποδοστράγαλός της
(ἀκριοφύσησε = φύσησε ἐλαφρὰ) Ν. Πολίτ., Ἐκλογ., 97.

Τὸ κῆμα μέσ' ἐς τὴ θάλασσα παίζει μετ' ἀχταπόδι,
νὰ ἔμουνε ὕροφούστανο, νὰ σοῦ χτυπῶ ἐς τὸ πόδι
Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Συνών. ποδόγυρο. 2) Μεταφ., ἡ ἐλευθερίων ἢ θῶν γυνὴ Νάξ. (Ἀπύρανθ.) : Τὰ βγάνει τὸ ὕροφούστανο τὰ λεφτά ἐς τὴν Ἀθήνα τώρα.

γυρόφρακτος ἐπίθ. ἐνιχ. γυρόφραχτος Κρήτ. (Βιάνν. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γυροῦ καὶ τοῦ ρ. φράζω.

Ἐπὶ ἀγροῦ, ὁ περιπεφραγμένος : Ἄσμ.

Περ' βόλι μου γυρόφραχτο με λεμονιές γεμάτο,
ἀπάνω ἐς τοὺς χλωροὺς βλαστοὺς ἕνα πουλλὶ χιονᾶτο
Συνών. γυρότ'ραφος 2.

γυροχώραφο τό, Κρήτ. (Κίσ. Σφακ. κ.ά.) — Σ. Πα-
σαγιάνν., Ἀντίλ., 30.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γυροῦ καὶ τοῦ οὐσ. χωράφι.

Ἀγρὸς εὐρισκόμενος εἰς τὰ πέριξ χωρίου ἢ κατωκημένου ἐν γένει χώρου ἐνθ' ἄν. : Δὲν εἶναι ἀλλάγγο τὸ σπῖτι δυν' ἐπ' ἐς τὰ γυροχώραφ' αἶ Κίσ. || Ποίημ.

Νωπὰ τὰ γυροχώραφα κι ὄγρὰ τὰ καμποτόπια,
με πάχνες ἀρισκέπαστα, με γάζες κοιμισμένα
Σ. Πασαγιάνν., Ἀντίλ., 30. Συνών. σὼκ'ήπι, σὼχω-
ρο.

γυροχώρι τό, ἐνιχ. Πληθ. γυρόχωρα τά, Κρήτ. (Σφακ.) — Αεξ. Βλαστ., 375.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γυροῦ καὶ τοῦ οὐσ. χωρίο. Ὁ τύπ. γυρόχωρα κατὰ τὸ συνών. περὶ χωρα, περὶ γυ-
ρο κ.τ.τ.

Τὸ χωρίον τὸ κείμενον εἰς τὰ πέριξ σημείου τινὸς ἐνθ' ἄν. : Ἄσμ.

Νὰ κατεβοῦν τὰ δυὸ χωριά, ἡ Νίβρος καὶ τ' Ἀσκόφον
καὶ τ' ἄλλα τὰ γυρόχωρα μαζί με τὰ Ριζίτες.

γύρωμα τό, ἀμάρτ. γύρωμαν Πόντ. (Σταυρ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γυρόωω.

1) Ὁ περὶ τὸν μυλόλιθον σχηματιζόμενος γῦρος ἐκ τοῦ ἀλεύρου τοῦ διαχεομένου κατὰ τὴν ἄλεσιν Συνών. γυρά-
λεωρο. 2) Ἡ καλύπτουσα τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἀντικειμέ-
νων κόνις Τὰ ταρέζ' ἄσ' σὸ γύρωμαν κ' φαίν'εταν (τὰ
ράφια ἀπὸ τὴν σκόνην δὲν ἐφαίνοντο) Σταυρ.

γυρώνω Πόντ. (Ἰνέπ. Σταυρ. Χαλδ. κ.ά.) — Αεξ.
Βάιγ.

Ἐκ τοῦ Ἑλληνιστ. γυρόωω. Ἡ λ. καὶ εἰς Βλάχ.

1) Μετβ., τοποθετῶ κυκλικῶς, σχηματίζω γῦρον ἐνθ' ἄν. :
Ἐγύρωσα τὰ ψωμιά (ἐτοποθέτησα κυκλικῶς τοὺς ἄρτους
ἐντὸς τοῦ φούρνου) Πόντ. (Ἰνέπ.) Γυρώνω τὸ φουρνὶν (το-
ποθετῶ πέτρας περὶ τὸ στόμιον τοῦ φούρνου, διὰ νὰ μὴ δια-
χέηται ἡ πύρα) Πόντ. (Χαλδ.) 2) Ἀμτβ., ἀποκτῶ γῦρον,
περιβάλλομαι ὑπὸ κύκλου Πόντ. (Χαλδ.) : Ἀς ἀφίνουμι τὰ
ψωμιά ὀλίγον ἀκόμαν ἐς σὸ φουρνόν, γιὰ νὰ γυρώνουν (διὰ
νὰ ψηθοῦν περισσότερον καὶ ἀποκτήσουν κόραν) Γυρών' ἡ
χαμαιλέτε (= χειρόμυλος) ὅταν διὰ πρώτην φορὰν ἀρχίζει
τὸ ἄλεσμα καὶ ἡ μυλόπετρα διαχέει πέριξ ἄλευρον ὡς γῦρον
μόνιμον). β) Μεταφ., κυκλοῦμαι ὑπὸ κόνεως καὶ ἀκαθα-
σιῶν, ἐπὶ ἀκαθάρτων ἀνθρώπων Πόντ. (Σταυρ.) : Ἐγύρω-
σες καὶ κάθεςαι (κάθεςαι ἀδρανῆς ἐν μέσῳ κόνεως καὶ ἀκα-
θασιῶν). γ) ὁσπῖτ' ἐγύρωσεν κ' ἐσὺ κάθεςαι.

γυρωσιὰ ἡ, ἐνιχ. γυρωσὰ Ἰκαρ. (Εὐδελ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γυροῦ καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ωσιὰ.

Τὸ ἐκ σπινθίδων ἢ λευκοσιδήρου προστατευτικὸν περίφρα-
γμα τῆς ἄνω μυλόπετρας τοῦ ἀλευρομύλου ἐνθ' ἄν. Συνών.
γύρα 4β, γυρόξυλο, γυροῦ 3ι, φάκλα.

γυφτάδικο τό, Νάξ. (Γαλανᾶδ.) κ.ά. γιουφτάδικον
Θάσ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γύφτος. Ὁ σχηματισμὸς κατ' ἀναλογίαν
πρὸς τὸ σημασιολογικῶς συνών. σιδεράδικο.

1) Τὸ σιδηρουργεῖον Νάξ. (Γαλανᾶδ.) κ.ά. Συνών. γυ-
φταροῦ 1, γύφτικο Β2, χαλκιάδ' οὐ, χαλ-
κιάτικο. 2) Συνοικία γύφτων Θάσ.

γυφταίικος ἐπίθ. Πελοπν. (Κορινθ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γυφταῖοι, πληθ. τοῦ γύφτος, καὶ
τῆς παραγωγ. καταλ. -ικός.

Ὁ ἀνήκων εἰς γύφτους : Μαζώχτητσε οὐλο τὸ λεφουῖδι
τὸ γυφταίικο.

γυφτάκι τό, σύνθηθ. γυφτάτ'δι Πελοπν. (Καρδαμ. Ξε-
χώρ.) γυφτάξ' πολλαχ. βορ. ἰδίωμ. γιουφτάξ' Μακεδ. (Γή-
λοφ. Δασοχώρ. κ.ά.)

Ἰποκορ. τοῦ οὐσ. γύφτος.

1) Ὁ μικρὸς γύφτος σύνθηθ. : Μιὰ γύφτισσα κραταί' ἐς
τὴν ἀγκαλιά της ἕνα γυφτάκι ἄρρωστο, κάθεται ἐς τὴ γω-
ριὰ τοῦ δρόμου καὶ ζητιανεύει σύνθηθ. || Ἄσμ.

Ἡ μιὰ παίρνει τοὺ λουχαγὸ κ' ἡ ἄλλη τοὺ γυφτάκι
κ' ἡ τρίτη ἡ μικρότερη παίρνει τοὺ γιουρντάκι
Θεσσ. (Συκαμν.) 2) Κατὰ σημασιολογικὴν ἐπέκτασιν, παι-
δίον με δ'ψιν μελαγχρινὴν, ρυπαρὸν καὶ ἀτμηλέητον σύνθηθ. :
Κοίταξέ το πῶς μαύρισε ἀπὸ τὸν ἥλιο, γυφτάκι ἔγινε
σύνθηθ. Γυφτάκι τὸ ντύνει τὸ παιδί της Ἀθῆν. Ὁλη μέρα
παίζει μετὰ τὰ χόματα, γυφτάκι γίνεται αὐτόθι. 8) Τὸ πτη-

